

KÜLTÜREL OKURYAZAR MIYIM? BİR ÖLÇEK GELİŞTİRME ÇALIŞMASI

Am I Culturally Literate? A Scale Development Study

Ayça KILIÇOĞLU KIVRAK*

Mehtap GÜNEŞ ÖZDEN*

Yahya Han ERBAŞ*

ÖZ

Günümüzde giderek daha fazla önem kazanan kültürel okuryazarlık tüm bireylerin sahip olması gereken bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Kültürel okuryazarlık bireyin kendi kültürünü bilerek sahip çıkması, başka kültürleri de öğrenip saygı duymasıdır. Bu nedendir ki kültürlerarası iletişimin hızla arttığı günümüzde kültürel okuryazar bireylere ihtiyaç giderek artmaktadır. Bu doğrultuda çalışmanın amacı öğretmen adaylarının kültürel okuryazarlık durumlarını ortaya koyabilecek bir ölçek geliştirmektir. Bu amaçla oluşturulan ölçek beşli Likert tipinde hazırlanarak eğitim fakültesindeki öğretmen adayı öğrencilere uygulanmıştır. Elde edilen veriler ölçek geçerlik ve güvenirlik çalışmalarında kullanılmıştır. Açıklayıcı faktör analizine göre kültürel yeterlilik, kültürel farkındalık, kültürel bilginin inşası olmak üzere üç alt boyuta sahip ve 16 maddeden oluşan bir ölçeğe ulaşılmıştır. Yapılan geçerlik ve güvenirlik analizleri sonucunda ölçek maddelerinin birbiri ile uyumlu olduğu ve silinmesi gereken bir madde olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ölçeğin tümü için elde edilen iç tutarlılık kat sayısı ,98 olarak belirlenmiştir. Bu da ölçeğin iç tutarlılığın oldukça yüksek olduğunu göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: kültürel okuryazarlık, kültür, ölçek geliştirme, geçerlik, güvenirlik.

ABSTRACT

Cultural literacy, which is gaining more and more importance today, appears as a concept that all individuals should have. Cultural literacy is the individual's knowing his or her own culture and learning and respecting other's cultures. In today's world,

* Yüksek Lisans Öğrencisi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Çanakkale/Türkiye. E-posta: ayca.klcoglu@gmail.com. ORCID: 0000-0003-2543-895X.

* Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Çanakkale/Türkiye. E-posta: mehtapgunes@comu.edu.tr. ORCID: 0000-0003-0385-5744.

* Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Çanakkale/Türkiye. E-posta: yahyahan@gmail.com. ORCID: 0000-0003-0802-4536.

where intercultural communication is increasing rapidly, the need for culturally literate individuals is also increasing. In this regard, the current study aims to develop a scale to explore cultural literacy skills. The scale was prepared in a five-point Likert type and applied to students with different departments, ages, gender, grade, and grade point averages in the faculty of education. The data obtained were used in the validity and reliability studies of the scale. According to the exploratory factor analysis, a scale consisting of 16 items and three factors as cultural competence, cultural awareness, and construction of cultural knowledge was reached. As a result of the validity and reliability analyses, the items of the scale were compatible with each other, and no item should be deleted. The internal consistency coefficient obtained for the entire scale was determined as .98, which indicates that the internal consistency of the scale is quite high.

Keywords: cultural literacy, culture, scale development, validity, reliability.

Giriş

Kültür, bir milletin maddi ve manevi tüm unsurlarını içerir. Bu yüzden kültür için “toplumun aynasıdır” denilebilir. Ziya Gökalp (2019) kültür yerine “hars” kelimesini kullanarak “Millet kendine mahsus bir harsa malik olan bir zümredir.” demektedir. Kültür bir dizi sosyal süreçlerin bileşkesi, bir toplumun kendisidir (Güvenç, 1979). Toplumun davranışlarını ve o davranışların altındaki nedenleri oluşturmaktadır (Ferdman, 1990). Göçer’e (2012) göre ise kültür, bir milletin yüzyıllar boyunca oluşturduğu yaşam tarzlarının kodlarını içinde barındıran hafıza gibidir, asırlar boyu yaşanmışlıkların damıtılmış bir özetidir. Kafesoğlu (1998) eserinde kültür her topluluğun kendine has yaşayış ve davranış tarzıdır; belirli bir topluluğa ait sosyal davranış ve teknik kuruluşlar kültürü oluşturur demiştir. Tanrıkulu (2022), insanoğlunun gelişme göstererek varlığını devam ettirebilmesini kültürel bir varlık oluşuna yani birikimlerini aktarabilme yeteneği ve becerisine bağlar. Oğuz (2011) da buna paralel olarak kültürün içinde bulunduğu zamana göre değişime uğradığı halde varlığını korumasının, sahip olduğu tarihsel, sosyal boyut ötesinde öğrenilebilir ve sürekli olmasıyla ilgili olduğunu belirtir. Kültürel bilgiyi almak, anlamlandırmak, analiz etmek, yorumlamak işlemleri karşımıza kültürel okuryazarlık kavramını çıkartmaktadır. Kültürü farklı anlamlara ayıran Güvenç (1979) kültür için “bir dizi sosyal süreçlerin bileşkesi, bir toplumun kendisidir” derken kültürün bir başka anlamı olarak da eğitimi vermiştir. Beşerî anlamdaki kültürü eğitim sürecinin ürünü olarak değerlendirmiş ve kültürün öğretilmesinin, kuşaktan kuşağa aktarılmasının kültürel okuryazar olan öğretmenler ile daha sağlıklı gerçekleştirileceğini belirtmiştir.

Son zamanlarda bilgiye ulaşma yolu, bilgiyi kullanma, yönetme ve yönlendirme önemli hale gelmiştir. Bu noktada hayat boyu gelişimimizi devam ettirmemiz için gereken öncü beceri olarak okuryazarlık karşımıza çıkmaktadır (Akcanca ve Sömen, 2020). Okuryazarlık, halk arasında okuma, yazma durumu olarak anlaşılırken aslında bunları içine alan ama sınırı bu tanımlama ile çizilecek kadar dar olmayan anlama, yorumlama, oluşturma şekilde genişletilebilecek bir kavramdır. Tanımlanması hala devam eden okuryazarlık, birlikte ele alındığı her kavramla yepyeni bir tanımlamaya sahip olmaktadır (Okur ve Eroğlu, 2022). Okuryazarlık için “belirli bir alandaki yetkinliği tanımlayıp konu hakkında yetkili ve bilgili olmadır” diyebiliriz (Maigne vd., 2019). Karaçam (2020) okuryazarlık için “Okuryazarlık becerisi olan insanlar analiz edebilme, konu üzerinde düşünebilme, üretebilme becerisine sahip olurlar.” demektedir. Yıldız (2007) 1960’lardan sonra okuryazarlık üzerine çalışmaların yoğunlaştığını belirterek ilk araştırmalarda okuryazarlığın mekanik bir beceri elde etme süreci ile sınırlandırıldığını daha sonra ise sosyokültürel bağlam ile ilişkilendirilerek yeni okuryazarlık yaklaşımlarının ortaya çıktığını söylemektedir. Okuryazarlık ile birçok alan bağdaştırılmıştır ve bu alanlardan biri de eğitimidir. Freire ve Macedo (1998) öğrencilerin kendi tarihleri ve çevrelerinin kültürü hakkında okuryazar olmak zorunda olduklarını belirtmektedirler. Karaçam da (2020) okuryazarlık becerisine sahip olmanın bir seçim olmadığını günümüzde artık bir zorunluluk olduğunu belirterek okuryazarlığın artık içinde bulunulan çağın zorunluluğu olduğundan bahsetmiştir.

Bir okuryazarlık türü olan kültürel okuryazarlık Hirsch tarafından yazılan *Cultural Literacy: What Every American Needs to Know* [Kültürel Okuryazarlık: Her Amerikalının Bilmesi Gerekenler] (1987) adlı kitapta ilk kez kullanılan kavram böylece tanınmaya başlanmıştır (Merryfield, 1989; Naqeeb, 2012; Ochoa vd., 2018). Welsh ve Wright (2010) kültürel okuryazarlığın kişinin kendi tarihi ve geçmişinin farkında olmasıyla başladığını söylemektedir. Köksal’a (2010) göre kültürel okuryazarlık kişinin kendi kültürünün ve diğer kültürlerin değer, gelenek ve inançlarındaki benzerlik ve farklılıkları anlayabilme ve takdir edebilme yeteneğidir. Bal ve Mete (2019) yaptıkları çalışmada kültürel okuryazarlığın bireyin kendi kültürü ile farklı kültürlerin gelenekleri, değerleri ve inançları arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları anlamak için gerekli altyapıyı sağladığını belirtmişlerdir. Türkkahraman ve Tutar (2009) ise bireyin ve toplumun gelişmesi, sosyal olayları bütün yönleri ile görebilmeleri ve anlayabilmeleri için hem kendi kültürlerindeki hem de farklı kültürlerdeki görüşleri bilmek zorunda olduğundan bahsetmektedir. Giderek

daha fazla disiplinler arası ve çok kültürlü iş birliklerine girmenin gerekli olduğu bir çağda olduğumuzdan kültürel okuryazarlığın bireyler tarafından içselleştirilmesi gerekmektedir (Ochoa vd., 2016). Aydın'ın (2014) "Kültürel süreci başlatan kültürün kendisi değil, geçmişte yaşamış insanların yaptıklarından etkilenen sonraki kuşaklardır." sözünden yola çıkarak kuşaklar arası etkileşimde kültürün sağlıklı aktarımına değinmek gerekmektedir. Bunun yolu da kültürel okuryazarlığı geliştirmiş bireylerden geçmektedir. Kültürel okuryazarlığın en sağlıklı şekilde gelişmesi, kişilerin kültürel okuryazarlık yeterliğini kazanması ve bu yeterlik doğrultusunda hayatlarını sürmeleri için aldıkları eğitim bireylere ışık tutmalıdır. Kültürel okuryazarlık eğitiminin verilebilmesi için de öncelikle eğitimi verecek olan öğretmenlerin bu konuda bilgi sahibi olmaları gerekmektedir.

Bilgi teknolojilerinde meydana gelen gelişmeler, küreselleşme ile kültürel değerlerin yozlaşmasına yol açmaktadır. Kolaç (2009: 19) "Küreselleşme rüzgârının hızlı bir şekilde estiği ve ulusal kültüre yöneldiği günümüzde ulusal kültüre, halk kültürüne bilinçle yaklaşma, koruma sorumluluğu her zamankinden daha fazla önem kazanmaktadır." demektedir. Bu bağlamda küreselleşme ile uyum sağlayan, kültürel değerlerini koruyarak farklı kültürlerin bileşenlerine saygı duyan bireylere sahip olmak toplumların en önemli meselesi haline gelmiştir (Zor, 2014). Bir milleti ayakta tutan temel, sahip olunan ortak değerlerdir (Özbyay ve Karakuş, 2016). Bu değerlerin aktarılması sağlıklı olduğu sürece kültür yozlaşmasının önü kesilebilir ve milli kültürün devamlılığı sağlamış olur.

Tüm bu açıklamalardan yola çıkarak kültürel okuryazarlığın önemini hızla arttırdığı günümüzde kültür ve okuryazarlık kavramları temel alınarak yapılan birçok çalışma olduğu ancak kültürel okuryazarlık alanında yapılan çalışmaların ulusal literatürde yeterli olmadığı, uluslararası alanda yapılan kültürel okuryazarlık çalışmalarının ise birçok alanda yer bulduğu görülmektedir. Kişilerin kültürel okuryazarlık düzeylerinin öğrenilmesi ileriye dönük olarak yapılacak planlamalarda yol gösterici olacaktır. Bu bağlamda mevcut durumu ortaya koymak amacıyla yapılan alanyazın taramasında kültürel okuryazarlık ölçeğine rastlanmamıştır. Bu yüzden de kültürel okuryazarlık ile ilgili ölçek çalışması yapılması önemli görülmüştür.

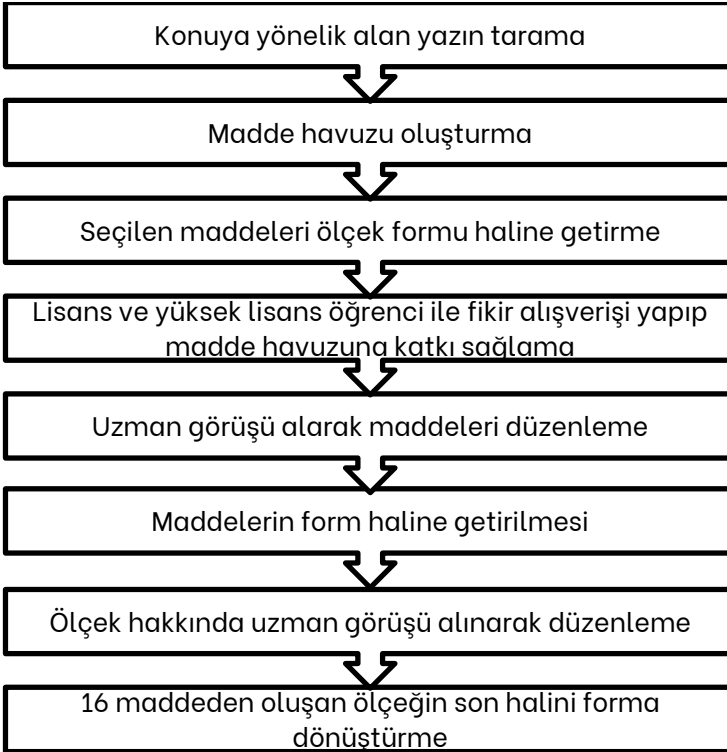
Yöntem

Araştırmanın Modeli: Kültürel okuryazarlık ölçeği geliştirme çalışmasında nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Betimsel tarama araştırmaları, bireylerin, grupların veya fiziksel ortamların

özelliklerini özetleyen, olayı olduğu gibi araştırmaya ve var olan durumu belirtmeye çalışan araştırmalardır (Büyüköztürk, vd., 2020).

Örneklem/Araştırma Grubu: Bu araştırmada seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılarak Türkiye'nin batısında bir devlet üniversitesindeki eğitim fakültesi öğrencileri örneklem olarak seçilmiştir. Seçkisiz örneklemede evrenin tüm birimlerinin örneklem için seçilme olasılığı eşittir. Basit seçkisiz örnekleme yöntemi evreni temsil eden örneklem seçiminde geçerli olan en iyi yoldur (Büyüköztürk vd., 2020). Araştırmanın örneklemini iki farklı çalışma grubu oluşturmaktadır. Çalışma grupları Türkiye'nin batısında yer alan bir üniversitenin eğitim fakültesinde öğrenim gören seçkisiz örnekleme ile gönüllülük esasına dayalı olarak araştırmaya katılan öğrencilerdir. İlk çalışma grubu 24'ü (%32) erkek 51'i (%68) kadın toplam 75 öğrenciden oluşmaktadır. İkinci grup ise ölçek faktör analizi uygulaması için oluşturulmuştur ve 155'i (%66,8) kadın ve 77'si (%33,7) erkek olmak üzere 232 kişidir. Toplam araştırmaya katılan öğrenci sayısı 307'dir.

Veri Toplama Araçları: Oluşturulan "Kültürel Okuryazarlık" ölçeği hazırlanırken aşağıdaki şema yol haritası olarak kullanılmıştır:

Şekil 1. Kültürel okuryazarlık ölçeği hazırlanırken kullanılan yol haritası.

Madde havuzu oluşturulmadan önce detaylı bir alanyazın taraması yapılmış, lisans ve lisansüstü öğrencileri ile konu hakkında fikir alışverişi yapılarak madde havuzu ölçek formu haline getirilmiştir. Hazırlanan ölçek formu farklı alanlarda görev yapan uzmanlara sunularak onların içerik ve kapsam geçerliliği görüşlerine yönelik madde düzenlemeleri yapılmıştır. Form haline getirilen ölçek tekrar alanında uzman kişilerin görüşüne sunulmuş ve dönütler neticesinde dil ve anlatım özelliklerinde düzenlemeler yapılmıştır. 16 maddeden oluşan ölçek formuna son hali verildikten sonra uygulama aşamasına geçilmiştir. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları için bir devlet üniversitesinde değişik bölümlerde öğrenim gören 75 öğrenci ile ilk uygulama yapılmıştır. İlk yapılan uygulamanın verileri Google Formlar yoluyla toplanmıştır. Ölçek daha sonra da 232 kişiden oluşan ikinci gruba uygulanmıştır. Toplanan tüm veriler hesaplanmalarında SPSS analiz programı kullanılmıştır.

İşlem/Verilerin Toplanması: Oluşturulan ölçek formu ilk olarak eğitim fakültesinin farklı programlarında öğrenim gören öğrencilerden çevrimiçi form yolu ile toplanmıştır. İkinci uygulama ise ölçek formunun Türkçe eğitimi bölümü öğrencilerinden yüz yüze toplanması ile gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Analizi: Araştırmaya katılmayı kabul eden öğrencilerden gelen yanıtlar doğrultusunda ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Araştırmada faktör analizi ve madde analizi gibi işlemlerin yapılacağı göz önünde bulundurularak örneklemin, madde sayısının en az iki katı ve fazlası olmasına dikkat edilmiş ve çalışma grubu yeterli görülmüştür (Kline, 1994). Kültürel Okuryazarlık Ölçeğinin yapı geçerliğini belirlemek için varimax döndürme ile temel bileşenler analizi kullanılarak Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) yapılmıştır. Analizde faktör yükleri en az .30 olarak belirlenmiştir (Büyüköztürk, 2006). Ölçeğin toplam güvenilirliğinin bulunması için Cronbach Alpha katsayısı hesaplanmıştır.

Araştırma ve Yayın Etiği: Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Çalışma gönüllülük esasına göre yürütülerek katılımcıların izinleri alınmıştır.

Çanakkale Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulundan 20.12.2021 tarihinde etik onay belgesi alınmıştır: Belge sayı numarası: E-68203582-044-2100244095.

Bulgular

Bu bölümde “Kültürel Okuryazarlık Ölçeği” geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarına ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Kültürel Okuryazarlık Ölçeği Güvenirlik ve Geçerlik Analizi

Madde-toplam analizi bir veri setinin içsel tutarlılığını değerlendirmek amacıyla kullanılır. Bu kullanımı nedeniyle birçok güvenilirlik testlerinden birisidir. Madde-toplam analizi bir ölçeği oluşturan sorular veya tek bir yapıyı test etmekte kullanılır. Madde-toplam analizi bütün soruların aynı yapıyı ölçüp ölçmediğiyle yani geçerlilik ile ilgili bilgi vermez. Ancak bir testin geçerli olabilmesi için önce güvenilir olduğunun ispatlanması gerekir.

Geliştirilmeye çalışılan kültürel okuryazarlık ölçeğinde yer alan tutum maddelerinin madde istatistiği olarak Madde-toplam korelasyonu hesaplanmıştır. Test puanları ile ölçüt puanları arasındaki korelasyon +1'e yakınsa geçerliliğin yüksek olduğu, 0'a yakınsa geçerliliğin düşük olduğu ve negatifse testin, ölçütün ölçtüğünden başka onun da ters yönde bir özelliği ölçtüğü düşünülebilir (Ellez, 2014). Bir madde için hesaplanan korelasyon katsayısı, sıfır veya çok düşük ise, bu korelasyon katsayısı maddenin diğer maddelerle ölçülmek istenilen durumu ölçmede yetersiz kaldığını göstermektedir. Korelasyonu düşük olan maddeler kullanılan ölçekle ölçülmek istenen durumun ölçülmesine çok az katkı sağlamakta ve birbirleri ile düşük ilişki gösteren veya ilişkisiz olan maddelerin bir araya getirilmesi ile oluşturulan bir ölçeğin güvenilirliği ve geçerliği düşük kabul edilmektedir (Tezbaşaran, 2004). Ölçek ifadelerinde karşılaşılan aksaklıkların belirlendiği ve öngörülen düzeltmelerin yapıldığı madde analizi sonucunda düşük korelasyonlara sahip maddelerin çıkarılması gerektiği belirtilmektedir (Tezbaşaran, 1997). Negatif değer alan maddelerin ölçeği ters yönde etkilediği ve ölçekten çıkarılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu anlamda elde edilen sonuçlara göre herhangi bir negatif değer elde edilmemiştir. Ölçeği etkileyen ölçekten çıkarılması gereken bir soru yoktur.

Genel olarak ,70'ten büyük Madde-toplam korelasyon değerleri iyi olarak kabul edilmektedir. Korelasyon katsayısının ,30'dan düşük olduğunda ilişkinin olmadığı; ,30 ile ,70 arasında olduğunda orta düzeyde ve ,70 ve üzeri olduğunda ise ilişkinin yüksek olduğu söylenebilir (Karakaya, 2014). Madde-toplam korelasyonu, her maddeden ulaşılan tutum puanı ile toplam tutum puanı arasındaki ilişki anlamında kullanılmakta olup her bir tutum maddesinin korelasyon katsayısı hesaplanarak Tablo 1'de verilmiştir. Ölçekte hesaplanan korelasyon sonuçlarının ,70'ten yüksek olduğu Tablo 1'de görül-

mektedir. Genel olarak sorular arasındaki korelasyon düzeyleri oldukça uygun bulunmuştur. Maddeler “m” harfi ile kodlanmıştır, örneğin birinci maddede “M1” şeklindedir.

		M 1	M 2	M 3	M 4	M 5	M 6	M 7	M 8	M 9	M 1 0	M 1 1	M 1 2	M 1 3	M 1 4	M 1 5	M 1 6	To pl a m
M 1	Ko- re- las- yon	1																
	An- lam lılık																	
	N	7 3																
M 2	Ko- re- las- yon	,9 4 1* *	1															
	An- lam lılık	,0 0 0																
	N	7 3	7 3															
M 3	Ko- re- las- yon	,9 3 6* *	,9 3 9*	1														
	An- lam lılık	,0 0 0	,0 0 0															
	N	7 3	7 3	7 3														
M 4	Ko- re- las- yon	,9 3 7* *	,9 5 9*	,9 4 7*	1													
	An- lam lılık	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0														
	N	7 3	7 3	7 3	7 3													
M 5	Ko- re- las	,9 0 3*	,9 0 5*	,9 11 **	,8 9 9*	1												

	yon	*	*	*	*														
	An- lam lılık	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0														
	N	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3													
M 6	Ko- re- las yon	,9 5 4* *	,9 5 0* *	,9 1 4* *	,9 3 9* *	,9 0 3* *	1												
	An- lam lılık	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0													
	N	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3												
M 7	Ko- re- las yon	,8 5 4* *	,8 1 0* *	,8 6 3* *	,8 3 2* *	,7 8 7* *	,8 1 0* *	1											
	An- lam lılık	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0													
	N	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3											
M 8	Ko- re- las yon	,8 1 6* *	,8 2 6* *	,8 2 4* *	,8 4 1* *	,7 6 7* *	,8 1 0* *	,8 5 5* *	1										
	An- lam lılık	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0												
	N	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3										
M 9	Ko- re- las yon	,8 6 3* *	,8 4 8* *	,8 7 3* *	,8 5 8* *	,8 3 2* *	,8 3 6* *	,8 5 6* *	,8 4 9* *	1									
	An- lam lılık	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0											
	N	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3									
M 10	Ko- re- las yon	,8 4 0* *	,8 5 3* *	,8 3 9* *	,8 7 6* *	,8 6 7* *	,8 4 8* *	,7 6 5* *	,7 6 7* *	,7 6 5* *	1								
	An-	,0	,0	,0	,0	,0	,0	,0	,0										

	lam lilik	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0							
	N	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3						
M 11	Ko- re- las yon	,8 3 7* *	,8 4 3* *	,8 7 4* *	,8 7 3* *	,8 7 1* *	,8 2 5* *	,7 6 1* *	,7 5 6* *	,7 6 7* *	,9 0 1* *	1					
	An- lam lilik	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0						
	N	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3					
M 12	Ko- re- las yon	,9 3 2* *	,9 3 3* *	,9 0 3* *	,9 2 8* *	,8 6 3* *	,9 1 3* *	,8 2 3* *	,8 3 5* *	,8 7 4* *	,8 4 2* *	,8 1 3* *	1				
	An- lam lilik	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0						
	N	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3					
M 13	Ko- re- las yon	,8 2 0* *	,8 3 1* *	,8 2 9* *	,8 2 7* *	,7 7 9* *	,7 9 3* *	,8 3 4* *	,8 2 5* *	,8 1 9* *	,7 8 0* *	,7 8 8* *	,8 5 2* *	1			
	An- lam lilik	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0					
	N	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3				
M 14	Ko- re- las yon	,9 11 **	,9 3 8* *	,8 9 5* *	,9 0 7* *	,8 6 1* *	,9 1 2* *	,8 1 3* *	,8 2 3* *	,8 8 3* *	,8 2 6* *	,8 1 0* *	,9 1 5* *	,8 6 8* *	1		
	An- lam lilik	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0				
	N	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3	7 3			
M 15	Ko- re- las yon	,7 0 5* *	,7 0 8* *	,6 9 2* *	,7 2 6* *	,7 5 7* *	,6 9 3* *	,6 7 3* *	,6 6 2* *	,6 7 5* *	,7 9 3* *	,7 9 5* *	,6 8 5* *	,6 6 0* *	,7 0 0* *	1	
	An- lam lilik	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0			

	N	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7			
		3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3			
M	Ko-	,9	,9	,8	,9	,8	,9	,7	,8	,8	,8	,8	,9	,8	,9	,7	1	
16	re-	1	1	7	0	7	11	9	1	2	3	2	1	2	0	0		
	las	0*	8*	6*	0*	3*	**	1*	6*	8*	6*	6*	5*	1*	7*	8*		
	yön	*	*	*	*	*		*	*	*	*	*	*	*	*	*		
	An-	,0	,0	,0	,0	,0	,0	,0	,0	,0	,0	,0	,0	,0	,0			
	lam	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
	lılık	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
	N	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7		
		3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3		
To	Ko-	,9	,9	,9	,9	,9	,9	,8	,8	,9	,9	,9	,9	,8	,9	,7	,9	,9
pl	re-	6	6	5	6	3	5	8	8	0	0	0	5	8	4	8	3	52
a	las	1*	4*	8*	7*	5*	1*	8*	4*	9*	9*	5*	2*	9*	8*	9*	9*	**
m	yön	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
	An-	,0	,0	,0	,0	,0	,0	,0	,0	,0	,0	,0	,0	,0	,0	,0	,0	,0
	lam	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	00
	lılık	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	00
	N	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	73
		3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	73

Tablo 1. Madde korelasyon katsayıları.

Ölçme aracında iç tutarlılık anlamında Cronbach Alfa (α) katsayısının çok yüksek düzeyde olması ölçme aracının sadece güvenilirliğinin değil aynı zamanda yapı geçerliliğinin de yüksek olduğunu göstermektedir (Baykul,1979). Güvenilir ölçme araçlarını oluşturan maddeler arasında yüksek düzeyde tutarlılık olmalıdır. Geliştirilmeye çalışılan ölçeğin güvenilirlik düzeyi, Cronbach Alfa güvenilirlik yöntemi kullanılarak hesaplanmıştır. Hesaplanan Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı $\alpha=,988$ 'dir. Hesaplanan $\alpha=,988$ 'lik güvenilirlik katsayısı, ölçeği oluşturan istatistik tutum maddeleri arasında yüksek düzeyde bir iç tutarlılık olduğunu göstermektedir.

Ölçek	Cronbach Alfa
Kültürel Okuryazarlık Ölçeği (Ön Test)	,988

Tablo 2. Ölçeğin güvenilirlik katsayısı.

Ölçekten elde edilen Cronbach Alfa Katsayısı değeri, ölçme aracının homojenliğinin göstergesidir. Tablo 2'de ölçme aracının toplam Cronbach Alfa Katsayısı 0,988 olduğu belirtilmektedir. Özdamar (1999) güvenilirlik katsayısına ait ölçüt değerleri şu şekilde ifade etmektedir:

- $0.00 < \alpha < 0,40$ ölçek güvenilir değil
- $0,41 < \alpha < 0,60$ ölçek düşük güvenilirlikte
- $0.61 < \alpha < 0,80$ ölçek orta düzeyde güvenilir

- $0.81 < \alpha < 1$ ölçek yüksek güvenilirliktedir.

Yukarıda verilen ölçüt değerler dikkate alındığında kullanılan ölçeğin yüksek düzeyde bir güvenilirlik katsayısına sahip olduğunu ve ölçeğin istatistik tutumlarının belirlenmesinde güvenilirlik düzeyi yüksek ölçme sonuçlarının elde edilebileceğini göstermektedir. Aynı zamanda bu durumdan yola çıkarak yapı geçerliliğinin de yüksek olduğunu söylemek mümkündür. Ayrıca Tablo 3'te bakıldığında hangi madde silinmesi durumunda Cronbach Alfa Katsayısının yükseleceği analiz çıktılarından elde edilmiştir. Burada verilerimizden elde edilen sonuçlara göre Soru 15'in ölçekten çıkarılması durumunda Cronbach Alfa Katsayısı ,989'a yükseleceği belirlenmiştir. Ancak elde edilen ,988 Cronbach Alfa katsayısı oldukça yüksek bir değer olduğundan dolayı bu küçük artış için madde çıkarımına gerek yoktur. Ölçeğimiz bu haliyle geçerlilik güvenilirlik açısından uygun görünmektedir.

	Madde Ortalaması	Madde Standart Sapması	Madde Toplam Korelasyonu	Madde Silme Güvenilirlik Katsayısı
M1	4,1233	1,49949	,949	,987
M2	4,1096	1,48662	,961	,987
M3	4,0822	1,51615	,949	,987
M4	4,0959	1,45454	,952	,987
M5	3,9726	1,49975	,900	,987
M6	4,0822	1,48841	,944	,987
M7	3,5616	1,34357	,861	,988
M8	3,4658	1,29188	,826	,988
M9	3,6712	1,39498	,874	,988
M10	3,7397	1,41448	,876	,988
M11	3,7534	1,44127	,888	,988
M12	4,0000	1,48137	,927	,987
M13	3,6027	1,44087	,836	,988
M14	3,9863	1,49530	,929	,987
M15	3,3836	1,47789	,705	,989
M16	4,0137	1,49530	,894	,987

Tablo 3. Ölçek maddelerinin toplam güvenilirliğe katkıları.

Ölçek Faktör Analizi

Aşağıdaki tabloda üç faktörlü bir yapıya sahip modelin değişkenlerinin faktörler altındaki dağılımı gösterilmektedir.

Faktörler ve Maddeleri	Açıklanan Toplam Varyans	Döndürülmüş Faktör Yük Değeri	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
Faktör 1				
M1		,785	4,67	,79

M2	Kültürel Yeterlilik	,750	4,62	,72
M6		,742	4,62	,72
M3		,701	4,55	,85
M4		,691	4,54	,80
Faktör 2				
M7	Kültürel Farkındalık	,823	4,17	,96
M13		,774	4,12	,94
M8		,733	4,11	,90
M12		,653	4,33	,90
M9		,581	4,15	,94
M16		,547	4,50	,84
M14		,532	4,47	,83
Faktör 3				
M11	Kültürel Bilginin İnşası	,852	4,07	1,11
M10		,824	4,09	1,10
M15		,556	4,04	1,03
M5		,532	4,25	1,14

Tablo 4. Maddelerin faktörlere göre dağılımı.

Tablo 4'ten ulaşılan faktör yapıları kapsadıkları maddelerin ortak noktalarına göre isimlendirilmiştir. Birinci boyut faktör yükü .69 ile .78 arasında değişen 5 maddeden oluşmaktadır ve bu boyut katılımcıların kültürel okuryazarlık yeterliliklerini ortaya çıkardığı için “Kültürel yeterlilik” olarak adlandırılmıştır. İkinci boyut faktör yükleri .53 ile .82 arasında değişen 7 maddeden oluşmaktadır ve katılımcıların kültürel farkındalıklarını ortaya koyduğu için “Kültürel farkındalık” olarak adlandırılmıştır. Üçüncü boyut ise faktör yükü .53 ile .85 arasında değişen 4 maddeden oluşmaktadır ve katılımcıların kültürel okuryazarlık hakkındaki bilgi birikimlerini sunduğu için “Kültürel bilginin inşası” olarak adlandırılmıştır.

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada, kültürel okuryazarlık yeterliklerinin belirlenebilmesi amacıyla bir ölçek geliştirilmesi amaçlanmıştır. Ölçek geliştirme çalışmasında öncelikle ilgili alan yazın taranmış ve bir madde havuzu oluşturulmuştur. Daha sonra maddeler ölçek formu haline getirilerek uzman görüşleri alınmış ve düzenlemeler yapılmıştır. Son olarak Beşli Likert tipinde 16 maddelik form geliştirilmiş ve iki gruptan alınan verilerle geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Bireylerin kültürel okuryazarlık yeterliklerine yönelik hazırlanan bu 16 maddelik form öğrencilere uygulanmış ve madde analizleri yapılmıştır. Geliştirilen ölçeğin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı .98 olarak bulunmuştur. Elde edilen bu iç tutarlık katsayısı ölçeğin iç tutarlılığının son derece yüksek ve güvenilir olduğunu göstermektedir.

Kültürel Okuryazarlık Ölçeği, kültürel okuryazarlık yeterliklerini ölçmesi açısından üç alt boyuttan oluşmaktadır. Kültürel Yeterlilik boyutu bireylerin kültürel okuryazarlıklarına katkı sağlayabilecek yeterlilikler ve kültürel okuryazarlığın kişinin iletişim kurması, saygı duyması gibi karşılıklı etkileşim yeterliklerinden bahseden beş maddeden oluşmaktadır. Kültürel farkındalık boyutu bireylerin kendi bilgi, aktarma, saygı duyma gibi kendi birikiminin farkında olmasından oluşan, kişinin kendi bilgi birimlerinin farkında olma durumundan oluşan yedi maddeden oluşmaktadır. Kültürel Bilginin İnşası ise lisans eğitiminin kültürel okuryazarlığa etkisinden bahseden dört maddeden oluşmaktadır.

Günümüzde giderek daha fazla önem kazanan kültürel okuryazarlık tüm bireylerin sahip olması gereken bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Uluslararası mecralarda kendine yer bulan kültürel okuryazarlık kavramının ulusal düzeyde istenilen seviyede olmadığı aşikârdır. Bu yüzden kültürel okuryazarlık konusuna önem verilmeli ve bu alanda yapılan çalışmalara ağırlık verilmesi önemli görülmektedir. Kültürel okuryazarlık eğitiminin önemi, kültür aktarımında eğitim faktörünün göz ardı edilmemesi gerçeğini karşımıza çıkarmaktadır. Tüm bunlardan yola çıkarak öncelikle eğitim alanında çalışan akademisyen ve eğitim fakültesi öğrencilerinin kültürel okuryazar olarak donanımlı olmaları gerekli görülmektedir. Böylece kültürüne sahip çıkan, farklı kültürlere değer veren bireyler yetiştirilecek ve kişilerin kültürel okuryazarlıkları gelişecektir.

Kaynaklar

- Akcanca, Nur ve Sömen, Tuđba (2020). “Erken Okuryazarlık Döneminde Teknolojinin Yeri”. *Erken Okuryazarlık Becerilerinin Gelişiminde Teknoloji Kullanımı*. Ed. Yahya Han Erbaş ve Rahime Filiz Ağmaz. Ankara: Pegem Akademi, 1-17.
- Aydın, Mustafa (2014). *Toplum, Kültür, Eğitim*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Bal, Mazhar & Mete, Filiz (2019). “Cultural Literacy in Mother Tongue Education: An Action Research”. *Qualitative Research in Education*, 8(2): 215-244.
- Baykul, Yaşar (1979). *Örtük Özellikler ve Klasik Test Kuramları Üzerine Bir Karşılaştırma*. Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Büyüköztürk, Şener (2006). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi: İstatistik, Araştırma Deseni SPSS Uygulamaları ve Yorum*. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Şener vd. (2020). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Ellez, Ahmet M. (2014). “Ölçme Araçlarında Bulunması Gereken Özellikler”. *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ed. Abdurrahman Tanrıoğen. Ankara: Anı Yayıncılık, 167-190.
- Ferdman, Bernardo (1990). “Literacy and Cultural Identity”. *Harvard Educational Review*, 60(2): 181-204.
- Freire, Paulo ve Macedo, Donaldo (1998). *Okuryazarlık: Sözcükleri ve Dünyayı Okuma*. Çev. Serap Ayhan. Ankara: İmge Kitabevi.
- Göçer, Ali (2012). “Dil Kültür İlişkisi ve Etkileşimi Üzerine”. *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, 729: 50-57.
- Güvenç, Bozkurt (1979). *İnsan ve Kültür*. İstanbul: Remzi Kitabevi Yayınları.
- Kafesoğlu, İbrahim (1998). *Türk Milli Kültürü*. İstanbul: Ötügen Neşriyat.
- Karaçam, Esra (2020). *Ortaöğretim Kurumlarındaki Öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Düzeyi ile Eleştirel Düşünme Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi (Şanlıurfa İli Siverek İlçesi Örnekleme)*. Yüksek Lisans Tezi. Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karakaya, İsmail (2014). “Bilimsel Araştırma Yöntemleri”. *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ed. Abdurrahman Tanrıoğen. Ankara: Anı Yayıncılık, 57-83.
- Kline, Paul (1994). *An Easy Guide to Factor Analysis*. New York: Routledge.
- Kolaç, Emine (2009). “Somut Olmayan Kültürel Mirası Koruma, Bilinç ve Duyarlılık Oluşturmada Türkçe Eğitiminin Önemi”. *Milli Folklor*, 82: 19-31.
- Köksal, Hüseyin (2010). “Türkiye’de Tarih Öğretimi Tartışmaları ve Tarih Öğretiminde Kültür Okuryazarlığı”. *Eğitim, Çatışma ve Toplumsal Barış: Türkiye’den ve Dünyadan Örnekler*. Ed. Kenan Çayır. İstanbul: Mega Basım, 113-121.
- Maine, Fiona et al. (2019). “Reconceptualizing Cultural Literacy as a Dialogic Practice”. *London Review of Education*, 17(3): 383-392.
- Merryfield, Merry (1989). “Cultural Literacy and African Education”. *Annual Conference of the African Studies Association*, Atlanta.

- Naqeeb, Hassan A. (2012). "Promoting Cultural Literacy in the EFL Classroom". *Global Advanced Research Journal of Educational Research and Reviews*, 1(4): 41-46.
- Ochoa, Gabriel Garcia et al. (2016). "Embedding Cultural Literacy in Higher Education: A New Approach". *Intercultural Education*, 27(6): 546-559.
- Ochoa, Gabriel Garcia et al. (2018) "Open-Space Learning Techniques to Teach Cultural Literacy". *Open Cultural Literacy Studies*, 2(1): 510-519.
- Oğuz, Esin S. (2011). "Toplum Bilimlerinde Kültür Kavramı". *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 28(2): 123-139.
- Okur, Alpaslan ve Eroğlu, Safa (2022). "Kültürel Okuryazarlık". *Okuryazar mıyım?* Ed. Mehtap Özden. Ankara: Anı Yayıncılık, 1-11.
- Özbay, Murat ve Karakuş, Esra (2016). "Dede Korkut Hikâyeleri'nin Türkçe Öğretimi ve Değer Aktarımı Açısından Önemi". *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 1(1): 21-31.
- Özdamar, Kazım (1999). *Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi-I*. Eskişehir: Kaan Kitabevi.
- Tanrıkulu, Murat (2022). *Coğrafya ve Kültür*. Ankara: Pegem Akademi.
- Tezbaşaran, Ata A. (1997). *Likert Tipi Ölçek Hazırlama Kılavuzu*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği.
- Tezbaşaran, Ata A. (2004). "Likert Tipi Ölçeklere Madde Seçiminde Geleneksel Madde Analizi Tekniklerinin Karşılaştırılması". *Türk Psikoloji Dergisi*, 19(54): 77-87.
- Türkkahraman, Mimar ve Tutar, Hüseyin (2009). "Sosyal Değişme, Bütünleşme ve Çözülme Bağlamında Toplumda Farklı Kültür ve Anlayışların Yeri ve Önemi". *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 1(1): 1-16.
- Welsh, Teresa S. & Wright, Melissa (2010). "Cultural Literacy". *Information Literacy in the Digital Age: An Evidence-Based Approach*. England: Chandos Publishing, 13-22.
- Yıldız, Ahmet (2007). "Geçmişten Günümüze Okuryazarlık Araştırmaları". *Eğitim Bilim Toplum Dergisi*, 5(18): 44-61.
- Ziya Gökalp (2019). *Türkçülüğün Esasları*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Zor, Aydın (2014). "Kültürel Okuryazarlık Açısından Görsel Sanatlar Dersinin Önemi". *Ulakbilge*, 2(4): 1-13.

Ekler

Ek 1. Kültürel Okuryazarlık Ölçeği

		Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum
Faktör	Maddeler					
Kültürel Yeterlilik	1. Farklı dilleri öğrenmek kültürel okuryazar olmamda bana katkı sağlar.					
	2. Kültürel okuryazar olmam günlük hayatta iletişim kurmamı kolaylaştırır.					
	3. Kültürel okuryazar olmam farklı dillere saygı duymamda etkili olur.					
	4. Lisans eğitiminde farklı kültüre sahip kişilerle bir arada olmak kültürel okuryazarlığımı geliştirir.					
	6. Dil öğretiminde o dile ait kültürün aktarılması öğrenmeyi kolaylaştırır.					
Kültürel Farkındalık	7. Öğreteceğim dilin kültürünü biliyorum ve aktarma yeterliliğine sahibim.					
	8. Farklı kültürden öğrenciler için dili öğrenmeyi kolaylaştırıcı kültürel öğeleri içeren materyaller geliştirebilirim.					
	9. Farklı kültürde öğrencilere dili öğretirken ortak çalışma yaptırarak kültürel okuryazarlıklarını geliştirebilirim.					
	12. İçinde yaşadığım kültür ile diğer kültürlerin benzerlik ve farklılıklarını ayırt edebilecek bilgiye sahibim.					
	13. Öğretmen olduğumda öğrencilerimin kültürel okuryazar olmalarını sağlayabilecek yeterliliğe sahibim.					
	14. Öğretmen olduğumda öğrencilerime farklı kültürlere saygı duymalarını sağlayabilecek yeterliliğe sahibim.					
	16. Aileden alınan eğitimin kültürel okuryazarlık seviyesini etkilediğinin bilincindeyim.					

Kültürel Bilginin İnşası	5. Lisans eğitimim inanç farklılıklarını ve onlara saygı duymayı öğretir.					
	10. Lisans eğitimim boyunca aldığım dersler kültürel çeşitlilikleri öğrenmede ve saygı duymada bana katkı sağlar.					
	11. Lisans eğitimim boyunca aldığım dersler sosyoekonomik çeşitlilikleri öğrenmede ve saygı duymada bana katkı sağlar.					
	15. Aldığım lisans dersleriyle kendi kültürüm hakkında bilgi sahibi oldum.					

“COPE–Dergi Editörleri İçin Davranış Kuralları ve En İyi Uygulama İlkeleri” çerçevesinde aşağıdaki beyanlara yer verilmiştir:

Yazarların Notu: Bu makale birinci yazar tarafından ikinci yazarın danışmanlığında ve üçüncü yazarın eş danışmanlığında hazırlanan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Etik Kurul Belgesi: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulundan 20.12.2021 tarihinde etik onay belgesi alınmıştır. Belge No: E68203582-044-2100244095.

Çıkar Çatışması Beyanı: Bu makalenin araştırması, yazarlığı veya yayınlanmasıyla ilgili olarak yazarların potansiyel bir çıkar çatışması yoktur.

Katkı Oranı Beyanı: Çalışmada birinci yazarın katkı oranı %50, ikinci yazarın katkı oranı %25, üçüncü yazarın katkı oranı %25 olarak belirlenmiştir.

The following statements are made in the framework of “COPE–Code of Conduct and Best Practices Guidelines for Journal Editors”:

Authors’ Note: This article was produced from the master’s thesis prepared by the first author under the supervision of the second author and co-supervision of the third author.

Ethics Committee Approval: Ethics approval certificate was received from Çanakkale Onsekiz Mart University Scientific Research Ethics Committee on 20.12.2021. Document Number: E68203582-044-2100244095.

Declaration of Conflicting Interests: The authors have no potential conflict of interest regarding research, authorship, or publication of this article.

Author-Contributions Statement: In the study, the contribution rate of the first author was determined as 50%, the contribution rate of the second author was 25%, and the contribution rate of the third author was 25%.